

การพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

The Development of Education Management in Cooperation of Basic Education Commission under Chaiyaphum Education service Area office 2

นัฐริยา ฉัตรรักษา*
อนุวัฒน์ วันทอง**
อำนาจ ชนะวงศ์***

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของผู้เรียน แต่สภาพการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันยังเป็นปัญหาสำคัญควรหาวิธีการบริหารจัดการที่เหมาะสม ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครูในกรรมการสถานศึกษา จำนวน 285 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิจัยมี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการศึกษาสภาพ ปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถาม

*นิสิตระดับปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

**อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการในสถานศึกษา จาก 3 โรงเรียน จำนวน 15 คน ขั้นตอนที่ 4 ยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิชาการ จำนวน 9 คน โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ขั้นตอนที่ 5 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ขั้นตอนที่ 6 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จากผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ จำนวน 9 ท่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญา

ท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การร่วมค้นหากระบวนการดำเนินงานคือ การร่วมส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) การร่วมวางแผน กระบวนการดำเนินงานคือ ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 3) การร่วมตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน 4) การร่วมปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย 5) การร่วมติดตามและประเมินผล กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก 6) การร่วมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา

Abstract

Education management was the heart of how to provide education due to the fact that it is the main purpose of the student's quality and standard development. However,

the state of the development of education management in cooperation of Basic Education Commission under the Office of Primary Education becomes an important problem currently. Thus, an appropriate style of management could be investigated. This study aims to 1.) examine the development of education management in cooperation in Chaiyaphum Area office 2 and its the problems 2.) develop the style of the development of education management in cooperation in Chaiyaphum Area office 2. The study consists of two steps. The first step is to explore the state and the problem of the development of education management in cooperation of Basic Education Commission under the Office of Primary Education in the present by using the questionnaires and the structured interview. The second step is to establish Education Management in Cooperation Basic Education Commission according to the conversation's styles of focus group of the nine technical experts. Additionally, the appropriateness and the possibility of Education Management in Cooperation Basic Education Commission also need to be evaluated. The questionnaires and the interviews are used as tools of the study. The statistics has been calculated in the form of percentage, mean, and standard deviation.

This study has reveals some interesting results. The state and the problem of the development of education management in

cooperation in Chaiyaphum Area office 2 have been rated relatively high which is ranked three scales from the most to the least namely an internal and external quality assurance in education, the development of curriculum relates to social problems and local wisdom, the friendly environment to study, and the development of teaching and research.

The form of the development of education management in cooperation in Chaiyaphum Area office 2 according to the appropriate conversation's styles of focus group consists of six steps; problem investigation, planning, decision and procession, monitoring and evaluation, and broadcasting and advertisement. There are six academic fields namely, an internal and external quality assurance in education, the development of curriculum relates to social problems and local wisdom, the friendly environment to study, the development of teaching and research, the development of using technology of the learner, and education as a tool strengthening the community.

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานนับว่าเป็นหัวใจของระบบการศึกษา เพราะเป็นการจัดการศึกษาให้คนส่วนใหญ่ของประเทศ ถ้าการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพของการผลิตบุคลากรที่มีศักยภาพสูงขึ้นในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติพัฒนา และแข่งขันกับนานาประเทศได้ พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 10 ได้บัญญัติไว้ความว่า การจัดการศึกษาต้องจัดไว้ให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกรณีพิเศษ การศึกษาที่มีความสำคัญ เพราะมีความมุ่งหมายให้บุคคลมีพื้นฐานความรู้ในด้านวิชาการและวิชาชีพเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้องการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการนำนโยบายทางการศึกษาดังกล่าวมาปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อเป็นการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพสูงในการพัฒนาประเทศต่อไป สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติ ที่มีความสำคัญต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายที่คาดไว้ เพราะคนไทยส่วนใหญ่จะสิ้นสุดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ โดยเน้นให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง และให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของ

สถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่และผู้ทรงคุณวุฒิ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ค: 20)

สถานศึกษาถือเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับชุมชน จึงมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการที่จะพัฒนาคนในสังคมให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ปัจจัยที่จะส่งผลให้การดำเนินงาน ดังกล่าวประสบผลสำเร็จได้นั้น มีอยู่หลายปัจจัย ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ระบบการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาและผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจในระดับสถานศึกษาภายใต้เงื่อนไขของทรัพยากรการบริหาร คน เงิน วัสดุ และวิธีการจัดการต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดทิศทาง เพื่อให้การบริหารอย่างมีส่วนร่วมในแต่ละองค์กรการศึกษาดำเนินการอย่างเรียบร้อยราบรื่น บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวปฏิบัติในการบริหาร ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษา โดยเน้นที่ชุมชน เพราะถือว่าเป็นส่วนที่จะต้องรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ เพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนาสังคมชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความสุขอย่างยั่งยืน (กรมวิชาการ. 2545 : 23-25)

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ซึ่งบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีรูปแบบวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผล แต่จากผลการวิจัยที่ผ่านมา สถานศึกษามักจะถูกกำหนดทิศทางของสถานศึกษาโดยนโยบายจากส่วนกลาง จึงส่งผลให้การจัดการศึกษาทั่วประเทศมีเนื้อหาและหลักสูตรเหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงสภาพทางภูมิศาสตร์หรือวัฒนธรรม ซึ่งการจัดการศึกษาเช่นนี้ไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในท้องถิ่นขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากชุมชนจึงทำให้เกิดภาวะวิกฤติ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ในระบบการจัดการศึกษา ที่ทำให้ประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการรับผิดชอบการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 22)

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา มีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของโรงเรียนน้อย โครงสร้างทางสังคมของท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนบางส่วนต้องไปรับจ้างทำงานต่างจังหวัดทำให้มีเวลามาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนน้อย และมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษา ผู้ปกครองไม่กล้าแสดงความคิดเห็นในการจัดการศึกษา ส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการเป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้นแนวทางแก้ไขที่ผ่านมายังไม่เปลี่ยนรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษาจะมีส่วนร่วมก็ต่อเมื่อทางสถานศึกษามีกิจกรรมเท่านั้น ดังนั้น การที่จะให้คณะกรรมการสถานศึกษาทำหน้าที่ของตัวเองและ

การมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์คุณธรรมนำชีวิต ศูนย์การเรียนรู้เกษตรพอเพียง และศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด เป็นภารกิจหลักของการทำงานร่วมกับสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาร่วมกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีคุณภาพชีวิตที่ดี บรรลุตามความมุ่งหมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปตาม สภาพการณ์ดังกล่าวจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน” (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 23)

สภาพปัญหาดังที่กล่าวมา มีความจำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไข ต้องปรับตัว และแสวงหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประชากรในวัยเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และลดความเหลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ จึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ใช้บริการทางการศึกษาในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการมีส่วนร่วม ขอบข่ายและภารกิจงานด้านวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือในการศึกษา สภาพปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ ประเมินค่า (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ เพื่อใช้เก็บข้อมูลโดยการสำรวจความคิดเห็นจาก คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ขั้นตอนที่ 3 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับ รางวัลสถานศึกษาและนักเรียนพระราชทานจาก กระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาผ่านการประเมิน จาก สมศ.รอบ 3 สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จาก 3 โรงเรียน จำนวน 15 คน

ขั้นตอนที่ 4 ยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านวิชาการ จำนวน 9 คน โดยใช้ เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ขั้นตอนที่ 5 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 นำมาปรับปรุง แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้แบบสอบถาม ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านวิชาการ จำนวน 9 ท่าน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผล

การสรุปผลการวิจัย การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 6 ด้าน ดังนี้

1.2 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการส่งเสริม สนับสนุน หลักสูตรที่เกี่ยวกับอาชีพในชุมชน ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการประชุมวางแผนร่วมกัน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน ร่วมให้ข้อมูลในการจัดทำหลักสูตรร่วมเป็นวิทยากรภายนอกให้คำปรึกษา อบรมสัมมนาอาชีพในท้องถิ่น ร่วมจัดทำรายชื่อกฎมีปัญญาท้องถิ่น ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการจัดภูมิทัศน์ให้น่าอยู่ ดูแลรักษาความสะอาดสร้างแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ของนักเรียน ชุมชนให้ความร่วมมือและสนับสนุนแรงงาน ทรัพย์สิน ปรับปรุง สภาพแวดล้อม และบรรยากาศในโรงเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำนักเรียนศึกษานอกสถานที่

1.3 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย มีส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ และวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้และเป็นกระบวนการแก้ปัญหา ส่งเสริม ส่งเสริมครูในการทำวิจัยทั้งวิจัย 5 บทหรือวิจัยหน้าเดียว ส่งเสริม ครูทำวิจัยในชั้นเรียน

1.4 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก มีประชุมชี้แจงทำความเข้าใจระบบประกันคุณภาพ ตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบมีการจัดระบบประกันภายในเป็นระบบเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและประเมินภายนอก จัดโครงสร้างองค์กรแบบบริหารงาน 4 ฝ่าย มีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา 8 องค์กรประกอบ ร่วมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก

1.5 ด้านส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา จัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีด

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการร่วมจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ทุกห้องเรียน มีการส่งครูเข้ารับการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา ให้เรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาสม่ำเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ชุมชนมีความคาดหวังว่า โรงเรียนต้องสอน ICT แก่บุตรหลาน ร่วมจัดหาสื่อ นวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน

1.6 ด้านส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา มีส่วนร่วมปรึกษาหารือร่วมกัน สนับสนุน นำความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างสม่ำเสมอ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเรียนรู้จากชาวบ้าน ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับองค์กรต่างๆ และให้ชุมชนเข้มแข็ง เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อสถานศึกษา

2. ปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 6 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรปรับปรุงบ่อยขาดความต่อเนื่อง ขาดงบประมาณในการประชุมจัดทำหลักสูตร ขาดผู้มีความรู้เรื่องหลักสูตร ปัญหาด้านเวลาในการประกอบอาชีพของภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูมีจำนวนน้อย ทำให้การทำหลักสูตรไม่ค่อยดีเท่าที่ควร

2.2 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนงบประมาณในการจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ วิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจมีการพัฒนาด้านวิจัย ขาดการสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย ครูมีข้อจำกัดกับภาระงานอื่นนอกเหนือจากการสอนและขาดความตระหนักในการวางแผนการจัดการเรียนการสอน

2.4 ด้านส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก ขาดหลักฐานการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนการนิเทศติดตามอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ระบบการประกันภายในและภายนอกไม่เป็นในแนวทางเดียวกันทำให้โรงเรียนต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ บุคลากรบางส่วนไม่สนใจ

2.5 ด้านส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา จัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เทคโนโลยีมีจำนวนจำกัด ครูขาดเทคนิควิธีการสอน ควรจัดงบประมาณด้านการซ่อมบำรุง จัดหาสื่อ ICT ให้กับสถานศึกษาที่ขาดแคลน บุคลากรขาดความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี ขาดแคลนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและอัตรากำลังครูผู้สอน

2.6 ด้านส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา องค์กรอื่นๆ ไม่คอยให้ความร่วมมือสนับสนุนด้านการศึกษาเท่าที่ควร ผู้ปกครองขาดความพร้อม

ในการสนับสนุนการศึกษา เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจขาดความต่อเนื่อง เวลาไม่ตรงกัน โรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมมีกับองค์กรต่างๆ ด้านการจัดการศึกษา

รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ขั้นตอนที่ 1 การร่วมค้นหา กระบวนการดำเนินงานคือ การร่วมส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขั้นตอนที่ 2 การร่วมวางแผน กระบวนการดำเนินงานคือ ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 การร่วมตัดสินใจ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ขั้นตอนที่ 4 การร่วมปฏิบัติการ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย ขั้นตอนที่ 5 การร่วมติดตามและประเมินผล กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการรับประเมินจากภายนอก ขั้นตอนที่ 6 การร่วมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กระบวนการดำเนินงานคือ การส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคลและองค์กรต่างๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางชุมชนโดยใช้กระบวนการของการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีส่วนร่วมการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมากและ

แต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการรับการประเมินจากภายนอก รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนผลรายข้อโดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และแต่ละข้อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มีการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และมีการประสานความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนกับสถานศึกษาอื่น หน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพ รองลงมาคือ มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพภายใน

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีข้อค้นพบที่น่าสนใจเห็นควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิเคราะห์โดยรวมและแต่ละด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีส่วนร่วมในลำดับสูงสุดได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริม สนับสนุนการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการรับการประเมินจากภายนอก รองลงมาคือ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ข้อค้นพบ ที่ปรากฏดังนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายด้านการปฏิรูปการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ การควบคุม การตรวจสอบ การปฏิบัติการ หรือการแสดงออกในกิจกรรมการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของธรรมกมล แก้วบ่อ (2549 : 114-118) ที่วิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษา โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของเดือนใจ รักษาพงศ์ (2551 : 141-144) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่ารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมี

ส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก คือ ด้านการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ด้านปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการความรู้ประสบผลสำเร็จ จากการนำรูปแบบจากการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงบริหาร คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ทีมครูจัดการความรู้งานวิชาการ (ครู KM ทีมงานวิชาการ) ในทุกขั้นตอนผู้บริหารสนับสนุนการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนครูนำการจัดการความรู้ไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้และนักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์และการแลกเปลี่ยนความรู้ในการทำงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญ ราชโสภา (2554 :302-305) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและแต่ละด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยในลำดับสูงสุด ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และรายชื่อส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยในลำดับสูงสุด ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม งานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา ภารกิจและขอบข่ายงานด้านวิชาการประกอบด้วย 12 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

การศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษาการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ และการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Delagardelle (2006 : 147-149) ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาทั่วทั้งรัฐแสดงความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในระดับน้อยลง คณะกรรมการสถานศึกษาทั่วทั้งรัฐให้ความสำคัญต่อหน้าที่รับผิดชอบด้านการเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับต่ำ คณะกรรมการสถานศึกษาทั่วทั้งรัฐมีความเข้าใจน้อยมากเกี่ยวกับข้อเรียกร้องด้านการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบคณะกรรมการสถานศึกษาทั่วทั้งรัฐเข้าร่วมในการฝึกอบรมน้อยมาก และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เข้าร่วมในการวิจัยมีระดับต่ำกว่านักเรียนในเขตพื้นที่อื่นๆ ของรัฐ คณะกรรมการสถานศึกษาต้องการให้มีการเพิ่มระดับความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาให้กับพวกเขาและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (2) กระบวนการจัดการศึกษา ให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา

2. ด้านการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ผลการจัดทำรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับร่างรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน ภารกิจและขอบข่ายการบริหารจัดการงานวิชาการ 6 ด้าน ข้อค้นพบสอดคล้องกับผลการวิจัยของเดือนใจ รักษาพงศ์ (2551: 141-144) ซึ่งพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากสถานศึกษา มีส่วนร่วมและลักษณะการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานที่มีค่าร้อยละมากเป็นอันดับที่ 1 ของทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ ร่วมการประชุมบางโอกาสเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการบริการชุมชน ร่วมประชุมปรึกษาหารือหรือเกี่ยวข้องกับ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน ร่วมประชุมวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชน ด้านศาสนา งานประเพณีต่าง ๆ พัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวางแผนการสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการเชิญบุคลากร เช่น คณะกรรมการส่วนร่วมดำเนินงานร่วมการประชุมหารือเกี่ยวกับการกำหนดแผน เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการ ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากนอกสถานศึกษา ร่วมการประชุมบางโอกาสเกี่ยวกับการกำหนดแนวทางให้บริการแก่ชุมชน ร่วมการประชุมหารือเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียน ร่วมการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนด้านศาสนา ประเพณีต่าง ๆ พัฒนาท้องถิ่นและส่งเสริมการศึกษา ร่วมการประชุมวางแผนเกี่ยวกับการจัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้มีบทบาทในการพัฒนาโรงเรียน ร่วมการประชุมหรือเกี่ยวกับการเชิญบุคลากร เช่น คณะกรรมการร่วมดำเนินการร่วม

ประชุมหรือเกี่ยวกับการกำหนด แผน เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจริญ ราชโสภา (2554 :302-305) พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมปรึกษาหารือ การมีส่วนร่วมการวางแผน การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมปรับปรุงและพัฒนา ภารกิจและขอบข่ายงานด้านวิชาการประกอบด้วย 12 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ และการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

3. ด้านรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2

ผลการประเมินความเหมาะสม ส่วนใหญ่มีความเห็นเหมาะสมอยู่ในระดับมาก คือ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของหลักการและเหตุผลความชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอในคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบฯ เนื้อหาด้านขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการงานด้านวิชาการมีความครอบคลุม โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วม 6 ขั้นตอน ภารกิจและขอบข่ายการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 6 ด้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรนำรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นงานหลักและเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และควรให้การสนับสนุนทั้งด้านบุคลากร และงบประมาณในการบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอและมีคุณภาพ

1.2 สถานศึกษาควรทำการศึกษาคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าใจ โดยเฉพาะขั้นตอนและวิธีการดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม

1.3 สถานศึกษาควรมีการประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ และนำผลมาพัฒนาปรับปรุงและแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ

1.4 สถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู บุคลากรและคณะกรรมการสถาน

ศึกษาทุกคนตระหนักว่า ความสำเร็จของสถานศึกษา คือ ผลรวมของทุกคน การบริหารจะต้องเป็นระบบ สอดคล้องสัมพันธ์กันทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ

1.5 สถานศึกษาควรมีการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัยอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านอื่นๆ เช่น การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป

2.2 ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างรูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน

2.3 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านที่มีการมีส่วนร่วมลำดับท้ายสุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนและการวิจัย

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.
- กระทรวงศึกษาธิการ. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.
- _____. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2546 ค.
- เจริญ ราชโสภา. การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์. กศ.ด. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2554.
- เดือนใจ รักษาพงศ์. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551.
- ธรรมกมล แก้วบ่อ. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. คู่มือปฏิบัติงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2547
- Delagardelle, Mary L. **“Roles and Responsibilities of Local School Board Members inRelation to Student Achievement,”** Dissertation Abstracts International. 67(08) : unpagued ; February, 2006.